

Vrouwelijke ingenieurs bezig aan een inhaaloperatie

“Er is een mentaliteitswijziging nodig willen we het tij keren”

Vrouw en ingenieur in één adem noemen, het is nog steeds niet evident. Slechts één op de vijf ingenieurs, die in 2014 afstudeerden, is een vrouw. Slechts de helft oefent het beroep ook effectief uit. Ingenieur is een knelpuntberoep. Hoog tijd voor een mentaliteitswijziging bij meisjes en hun omgeving, maar ook bij bedrijven en in het onderwijs.

DOOR ELKE LAMENS

“Om meer vrouwelijke ingenieurs te krijgen, moeten de opleiding én het beroep aantrekkelijker worden gemaakt voor vrouwen”, meent communicatieverantwoordelijke Jelle De Borger van de faculteit Ingenieurswetenschappen aan de KU Leuven. “Alleen in Azië en Afrika zijn er meer vrouwelijke ingenieurs. Dat is een algemene observatie. Maar in de meeste landen is dat niet zo.” Het is ook geen algemeen probleem, want er zijn ingenieursrichtingen die wel meer meisjes dan jongens aantrekken. Volgens de jongste cijfers van de KU Leuven, inclusief campussen, schreven er zich dit academiejaar meer meisjes dan jongens in voor de richting ingenieur-architect: 150 meisjes (of 60%) tegenover 104 jongens. In ingenieurswetenschappen biomedical engineering 59 meisjes tegenover 55 jongens. In bio-ingenieurswetenschappen cel- en gentechnologie 48 meisjes (60%) tegenover 33 jongens en in bio-ingenieurswetenschappen levensmiddelen en voeding 60 meisjes (70%) tegenover 24 jongens.

De perceptie van de opleiding én het beroep speelt een cruciale rol. “Het beeld dat de opleiding burgerlijk ingenieur te moeilijk is, van ‘jongens en wetenschap’, en dat de vrouwelijke ingenieurs in een mannenwereld zullen terechtkomen (wat voorlopig nog wel waar is) leeft nog sterk en overigens niet alleen bij de meisjes zelf maar ook bij hun omgeving.” Dat is zeer duidelijk in de richting industrieel ingenieur. “Daar geldt meer de perceptie dat je handig moet zijn en technisch inzicht moet hebben.” Daar is het aandeel meisjes slechts 12% bij de bachelors dit academiejaar. Het overwicht van jongens is er nog steeds afgetekend: 3.207 op een totaal van 3.651 studenten.

De ‘waarom-vraag’ beantwoorden

Het is dus zaak om een juiste kijk op de opleiding en het beroep te krijgen. Het onderwijs maar ook bedrijven nemen initiatieven. Bij de Zweedse multinational Atlas Copco richtten enkele medewerkers in 2011 het internationale Pleiades-netwerk op. Dat wil vrouwelijke werknemers van Atlas Copco ondersteunen om

Meisjes die slagen in de nieuwe ijkingsstoets hebben zo wellicht meer vertrouwen om ook effectief de studie aan te vatten, vermoedt Jelle De Borger, communicatieverantwoordelijke van de faculteit Ingenieurswetenschappen aan de KU Leuven. (Foto: Goedele Miseur)

door te groeien naar managementfuncties. Vandaag zetten negen vrouwen zich in om netwerkevents, workshops en een mentorshipprogramma te organiseren. “Te weinig dames vinden hun weg naar kritische functies en op managementniveau is er geen balans tussen mannelijke en vrouwelijke competenties. Nochtans blijkt uit onderzoek dat teams beter presteren wanneer mannen en vrouwen samenwerken of tenminste de mannelijke en vrouwelijke competenties in evenwicht zijn”, legt Jutta Kronenberg, teamleader bij Atlas Copco in Wilrijk, uit. Drie jaar geleden zijn ze zelfs gestart met Techno Ninja’s om 7- tot 14-jarige kinderen van medewerkers warm te maken voor techniek. “Ze mogen een dag meedraaien in een vestiging. Waar jongens en mannen wetenschap en techniek als een

Het Pleiades-netwerk wil vrouwelijke werknemers van Atlas Copco ondersteunen om door te groeien naar managementfuncties. (Foto: Pleiades Belgium)

“Het is aan de bedrijven om de carrièrepaden te moderniseren en vrouwvriendelijker te maken”, zegt Hilde Helsen, burgerlijk ingenieur materiaalkunde die in TRAJECTUM mensen helpt hun potentieel te ontdekken. (Foto: Joke Emmerechts)

boeiende uitdaging zien, merken we dat voor meisjes en vrouwen de ‘waarom-vraag’ moet worden beantwoord.”

Jelle De Borger beaamt dit. “Er worden veel initiatieven genomen rond STEM (Science – Technology – Engineering – Mathematics) om jongeren te laten ervaren dat er best wel leuke vakken zitten in de opleiding. Duidelijker maken waarvoor die vakken dienen, zichtbare realisaties tonen, weegt meer door bij meisjes dan jongens. We moeten dus vooral onderzoeken wat meisjes zoeken in een opleiding of latere loopbaan en dan de troeven van de studie daarop afstemmen. De maatschappelijke relevantie van die studie speelt bij vrouwen sterk mee in hun studiekeuze.” In dat kader zijn ook rolmodellen invloedrijk. Awards als ‘ICT-manager of the year’, de ‘Woman Award in Technology and Science’ van Innoviris Brussels en ‘Young ICT Lady of the Year’ van She goes ICT helpen volgens De Borger het tijt te keren. “Net als de website ‘deburgerlijkingenieurinactie.be’ met onder meer vrouwelijke getuigenissen kunnen deze mee een realistisch beeld van het vak scheppen. Personen als

ex-judoka Heidi Rakels komen als geroepen. Zo kan het beroep bij vrouwen een positieve connotatie krijgen.” Verder is er nog een belangrijke rol weggelegd voor het sociaal overleg. “Er moet een betere balans komen tussen werk en privé. Dat geldt eigenlijk voor iedereen maar zeker voor vrouwen. We zullen onze loopbaan op een andere manier moeten aanpakken, af en toe wat gas moeten terugnemen, willen we tot 67 jaar kunnen blijven werken”, pleit De Borger.

Op je strepen staan

Uiteindelijk blijft het aan de vrouw zelf om de stap te zetten. Dat deed Hilde Helsen (53) uit Nieuwrode al in de jaren tachtig. Zij studeerde in 1988 af als burgerlijk ingenieur materiaalkunde. “Ik had voor mezelf uitgemaakt dat ik niet in een labo wilde werken, op een afdeling onderzoek en ontwikkeling, maar in de fabriek zelf de machines en producten wilde verbeteren. Zoals bijvoorbeeld staaldraad sterker maken bij Bekaert. Maar de bedrijven zagen dat niet als een job voor een vrouw.” Op een jobbeurs in Leuven trok ze haar stoute schoenen aan

en stapte op de stand van ExxonMobil af met de vraag ‘Jullie nemen zeker ook geen vrouw in productie aan?’ Ze werd er tot haar eigen verbazing aangenomen. “Van thuis uit heb ik geleerd om voor je droom te gaan. ‘Ik ben anders, het zij zo’, heb ik altijd gezegd. Het voelde eerder aan als een ‘op mijn strepen staan’ dan te knokken tegen een vooroordeel. Na een half jaar werd ik al inspectie-ingenieur met een team van vier techniekers, mannen. Dit was ongezien in die tijd. Je kunt er voor gaan, maar er moet natuurlijk iemand in het bedrijf zijn die in jou gelooft. En dat zijn altijd mannen. Die vragen dan: zal ze niet zwanger worden, zal ze niet stoppen? Vandaag spreken vrouwen al meer over hun ambities en wordt er geluisterd, ook al wordt er nog niet meteen een oplossing geboden. Maar ik ben ervan overtuigd dat dit zal veranderen gezien het nijpende tekort aan ingenieurs. Bedrijven zullen meer op vrouwen een beroep moeten doen. Bovendien worden er in een bedrijf met een evenwicht tussen mannen en vrouwen betere beslissingen genomen. (...) Daar moet dus de focus liggen, willen we het tijt doen keren.”

Met haar bedrijf TRAJECTUM helpt Hilde Helsen mensen hun potentieel te ontdekken. Vrouwen ontdekken er dat ze wél in de wieg zijn gelegd om ingenieur te worden. “Als ik jonge vrouwelijke ingenieurs ontmoet, weet ik welk traject ze nog steeds moeten afleggen. Het is een feit dat het tijt vergt om het metier onder de knie te krijgen. Dat duurt vaak langer dan in een andere job. Het is aan de bedrijven om de carrièrepaden te moderniseren en vrouwvriendelijker te maken. Als er meer vrouwelijke ingenieurs op de arbeidsmarkt komen, zullen ze ook minder als uitzondering worden gezien, zowel door de vrouwen zelf als door de maatschappij.” ■

Ijkingstoets

Die mentaliteitswijziging moet groeien. De richting kon dit academiejaar al een lichte stijging van het aantal vrouwelijke studenten optekenen. “Dat stemt ons hoopvol, maar er is nog een lange weg te gaan”, aldus Jelle De Borger. “Een van de mogelijke oorzaken van de lichte toename kan de ijkingstoets zijn die nu verplicht is om aan de opleiding burgerlijk ingenieur-architect te beginnen. Meisjes die daarin slagen, hebben zo wellicht meer vertrouwen om ook effectief de studie aan te vatten.”